



ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫҚ МЕНШІК ҚҰҚЫҒЫ, 3-БӨЛІМ

Құпиялылық міндеттемесі





Кітап: Интеллектуалдық меншік құқығы, 3-бөлім

Дәріс: Құпиялылық міндеттемесі

Дәріс авторы: Айгерім Құсайынқызы

Құпиялықты бұзу туралы іс бойынша дәлелденетін екінші элемент – жауап берушінің (қарапайым моральдық жағынан басқа) заңды құпиялылық құқығының міндеті болғандығында. Авторлық құқық, патенттер, дизайн құқығы және сауда белгілері деп танылған құқықтар тиісті юрисдикция шеңберінде материалдық емес меншікпен айналысатын кез келген адамға қарсы қолданылады, алайда, әдетте, құпиялықты бұзу ақпаратқа сеніммен ие болғандарға ғана қолданылады. Ескертпесі бар немесе ақпараттың құпиялы екенін білген адам құпиялық міндеттерін атқаруы қажет, бұл негізгі ереже болып табылмай. Құпиялылық туралы міндеттеме пайда болатын жағдайларды сипаттағанда, тараптар арасындағы қарым-қатынастың сипатына назар аударудың әдеттегі тәжірибесі болып табылады. Осы үлгіні қолдана келе, біз екі тараптың тура және жанама қарым-қатынасында, одан бөлек тараптар арасында қарым-қатынас болмаған жайттарда туатын құпиялық міндеттерін қарастырады. Одан соң, біз еңбек құқық қатынасындағы міндеттерді қарастырамыз. **ТУРА ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС**

1. Ең бірінші және ең қарапайым жайт екі жақтың тура қарым-қатынасынан туындайтын құпиялық міндеттері. Осы жағдайда құпиялық құқығының міндеттері екі жақтың қарым-қатынасының нәтижесінен немесе ақпарат беру тәсілінен тууы әбден мүмкін. Әрқайсысын кезекпен қарастырайық.
2. **Құпиялық қатынастағы келісім-шарт ережелері.** Шартты міндеттемесі бар тұлға ақпаратты ашуы немесе қолданбауы да мүмкін. Шарттың талаптары анық та, тұспалды да болуы мүмкін. Айқын міндеттемелер әдетте еңбек шарттарында (оны кейінірек қарайтын боламыз) және ноу-хауды лицензиялауда, және көп жағдайда коммерциялық «жария етпеу туралы келісімдерде» пайда болады. Банк пен клиент арасындағы қарым-қатынас контрактіндегі тұспалдап келетін құпиялық міндеттемелерге үлгі бола алады.
3. **Хабарлау тәсілінен.** Кейбір жағдайларда, құпиялық міндеттер тараптар арасында таралатын ақпараттан тууы да мүмкін. Мұндай жағдайларда құпиялылықты сақтау жөніндегі міндеттеменің болуын тексеру келесідей тағы да бір мәселе болуы мүмкін: «ақылды сатып алушы алынған ақпараттар оған сенімді түрде жеткізілген бе?» деген сұрақта құпиялылық міндеттемелердің болу-болмауын анықтайды. Коко ісінде Судья Мегарри былай деді: Менің ойымша, ақпарат алушының рөліндегі әр есті адам, әділ құпиялық міндеттер алу үшін, ақпаратты құпиялы жолмен алғанын негіздеуі керек. Бұл объективті тексеру, бірақ ол сол білім алушының білімі негізінде бағаланады.

Саналы адамның ақпаратты құпиялы түрде қарастыруы, істің деректеріне байланысты болады. Тараптар ақпараттың құпиялылығы туралы нақты өтініш жасағанда жағдай тура желісті болып табылады. Бұл жағдайда, есті сенімгер тұлға құпиялық міндетке бағыну туралы ойламайтынын жауап берушіге дәлелдеу өте қиын болар еді. Міндеттеме құпиялы болып табылады, сондай-ақ қаралып отырған мән-жайлардан болжануы да мүмкін. «Мән-жайдан алынған ақпараттың құпиялылығын тұлға түсінеді» деген мәселені қарастыра отырып, соттар қаралып отырған индустрияның немесе сауданың жалпыға танылған пікірлерін, пайдаланылуы мен тәжірибесін назарға алады. Тараптардың өздерінің моральдық міндеттемелерін түсінуі де орынды болуы әбден мүмкін. «Тұлғаның мән-жайлардан ақпараттың құпиялылығын түсіну» деген мәселе әрдайым арада туындаған фактілерге байланысты болады, ол да әлбетте мысалдар шығару үшін үнемі пайдалы болуы мүмкін. Қарапайым әңгіме. Тұлға ақпаратты ашық айтса, құпиялық міндеттемелер туындамайтын да еді. Егер ақпарат бейресми немесе әлеуметтік жағдайда танылса, әдетте, міндеттемелер туындамайды да. Шектелген мақсаттарға арналған ақпараттарды ашу. Көптеген жағдайларда, тұлға шектеулі мақсат үшін ақпаратты біреуге ашатын болса, бұл тек осы мақсат үшін ғана ақпаратты пайдалану жөніндегі міндеттеменің туындауына ықпал етеді. Өйткені ақпарат нақты мақсат үшін ұсынылған болса, есті тұлға ақпараттың басқа мақсатта қолданылмауын көздеуі тиіс еді. Кейде бұл «шектеулі мақсат» деп те аталады. Дегенмен, белгілі бір мақсаттар үшін ақпаратта берілетін белгілі жағдайлар да болуы мүмкін, бірақ ол құпиялылықты сақтау міндеттемесіне тән болып келеді. Бұл атап айтқанда, коммерциялық саладан тыс, қоғамдық іс-шараларда немесе мемлекеттік органдарға ақпаратты ашуға қатысты болуы мүмкін. Тіпті коммерциялық бағытта да, ақпарат авторлық құқықпен, патентпен, дизайн құқығымен қорғалғанда да, есті ақпарат алушы ақпараттың құпиялы жолмен алғанын түсінбеуі деп мүмкін.

«Егер тараптар сенімді тұлғасыз болса, олар құпиялық міндеттемелермен байланыса алады ма?» деген сұрақ құқық бағытындағы ең қиын сұрақтардың бірі болды. Ашығын айтар болсақ, егер құқық міндеттемелерін орындайтын тұлға үшінші тұлғаға ашылса, қай фактор үшінші тұлғаны қолданбау немесе ақпаратты ашпау міндеті ретінде қарастырады? Үшінші тараптың міндеттемені қабылдағанын анықтау туралы мәселеге нақты көзқарас жиі құпиялылықты бұзудың тиісті құқықтық негізі туралы жорамалмен анықталады. Егер құпиялы ақпарат жекеменшік болып танылса, онда жауапкершілік барлық тұтынушыларға артылуы керек емес пе? Немесе құпиялы ақпарат барлық тұтынушыны ескертусіз ақ



Кітап: Интеллектуалдық меншік құқығы, 3-бөлім

Дәріс: Құпиялылық міндеттемесі

Дәріс авторы: Айгерім Құсайынқызы

(адал тұтынушылардан басқа) жүгіндіретін тең құқықты жекеменшік болып санала ма? Немесе қорғау әділ құпиялы құқық пен «сенімді бұзу» ретінде тоғыстырыла ма? Егер міндеттемедегі фокус шартты (міндеттеме) қолданылатын стандарт болып табылса, ол келісім-шарттың бұзылуына әкеліп соғады. Әр кезде осы жолдардың әрқайсысы да қолданыста болған. Алайда қазір келесідей біршама нақты көп принциптерді ұсыну мүмкін: Ақпаратты жанама түрде алушы оның құпиялылығы туралы мәлімделген дәреже туралы әдетте құпиялылық міндеттемелермен байланысты етеді. Лорд Кейт Спайкатчер ісінде «бұл құпия жүйеде жалпыға ортақ көзқарас болып табылады, құпия ақпаратқа ие үшінші тұлға, ол құпия екенін біледі, бұл ақпаратты ешкімге бермеуге міндеттеме болуы мүмкін» екенін көрсетеді. Егер тұлға ақпаратты кінәсіз түрде алып, кейін ақпараттың құпиялы болғанын білсе, ол құпиялық міндеттемелерге жүгінеді. Мысалы, Герберт Смитке қарсы Инглиш энд Американ ісінде коммерциялық сотта қаралатын мәліметте өтініш берушінің мүддесіндегі адвокат қағаздары солистордың қателігімен Герберт Смиттің қарсы тарапына жіберілген болатын. Осы істе алғашқы жауап беруші болған солисторлар, өз қатесін мойындады, алайда клиенттен қағаздарды тексеру нұсқаулығын алды. Өтініш беруші қағаздан алынған ақпаратты солисторлар қолданғаны үшін соттық тыйым салуға ұмтылды. Судья ақпараттың одан әрі пайдаланылуы нашар болғандықтан, жауап берушілер құжаттарды алуға кінәлі емес және маңызды емес екеніне қатысты негізделген қаулы шығарды. Әлі күнге дейін ақпарат алушыға жауапкершілік арту үшін «білімнің» қандай стандартты талап етілетіні түсініксіз. «Субъективті білім» мен «объективті білім» арасын сыни тұрғыда шектеу ақпараттың құпиялы болғаны жөніндегі фактімен расталуы тиіс. Кемпбэлл ісіндегі Лорд палатасы «конструктивті» ескертудің жеткілікті болғанын мойындаған секілді, және Вестергард ісінде Лорд Нойбергер ақпарат алушының ақпараттың құпиялы болуын (ескертудің білім/тексеру) білген және тексерген жағдайларға жүгінді. Оның үстіне, халықаралық стандарттар адамның ақпарат алу немесе адал коммерциялық практиканы бұза отырып, оның білімін немесе «дәрменсіздіктегі үлкен абайсыздықты, ақпараттың келісім-шартты немесе құпиялылықты бұзу арқылы ашылғанын» білетін болса, жауапкершіліктің болуын талап ете түседі. Соттар тыйым салу қаулысын шығара алады, бірақ құпия ақпаратты адал сатып алушыға қатысты залалдың орнын толтыра алмайды. Флексибл Лампс Валеоға қарсы ВалеоВижн ісінде автомобильдерге шамдарды жобалап, дайындаған М тұлғаға қатысты дизайн бөлшектерін аша түсті. Өз кезегінде, М жауап берушіге ұқсас шамдар жасаудың бөлшектерін ашып берді. Валео жауап берушіні құпиялықты бұзғаны үшін сотқа берді.

Судья Алдоус адал ниетті тұтынушыға қарамай, ақпараттың құпиялы болғанын және жауап берушінің құпиялық міндеттемесінің субъекті болғанын анықтады. Сонымен қатар, судья Алдоус, соттық тыйым салуға әкелетін міндеттеме мен залалды өтейтін үкім шығаратын міндеттеме арасына шектеу қойды. Судья Алдоус, егер шешім қабылдауға шешім қабылдасаныз немесе шешпей жатсаңыз, адал сатып алушының ережесі зақымдану үшін шектелген, және ол жауап берушінің ар-ожданына әсер етуі керек. Фактілер өтініш берушінің жауап берушідегі ақпараттың өтініш берушінің жекеменшік құпия ақпараты екенін, жауап берушінің ақпаратты арыз берушінің рұқсатынсыз қолданылмауын дәлелдей алмағанын көрсетті. Сенімді тұлғаның немесе құпиялылық міндеттемелерді атқаратын тұлғаның рұқсатынсыз бөгде тұлға құпиялы ақпаратты өздігінен ала алады. Мысалы, ұры құпиялы ақпаратты аша алады немесе қатардағы азамат құпиялы құжатты далада тауып алуы мүмкін. Кейбір жайттарда, тараптардың арасында ешқандай қарым-қатынас болмаса да, құпиялық міндеттемелер туындауы әбден мүмкін. Осы уақытқа дейін бөтен адам прецедентті құқық бойынша құпиялық міндеттеме артыла ма деген сұрағы анық болмады. Дугластың Хэллоу-ға қарсы ісінде Лорд Палатасы осы сұрақты түсіндіріп өтті. Осыған дейін құпиялық міндеттеме артылатын ақпаратты алған бөтен адам туралы 2 қарама-қарсы ой болды. Бірінші ой ақпаратқа ие болған бөтен адамның мінез-құлқына негізделді. Мұнда сот бөтен адамның заңсыз көрінуіне назар аударды. Екінші ой, ақпарат алған бөтен адамның ақпаратты құпия екенін білуге назар аударды. Байқағанымызша, өтініш берушімен қарым-қатынас болмағанда да, ақпарат заңды жолмен алынғанда да, сот құпиялық міндеттемелерін артуға дайын болды. Білім алу мен адал ниеттілікке негізделген соңғы тәсіл Дугластың Хэллоу!-ға қарсы ісінде Лордпен қабылданған болатын.

Ақпарат алынған тәсіл. Алғашқы сот істерінде сот ақпарат алған тұлғаның мінез-құлқына назар аударды. Нақтылай айтсақ, бөтен адамның заңсыз көрінуіне қарады.

- егер бөтен адам өздерін заңсыз көрсетсе, оларға міндеттемелер жүктелді;
- егер бөтен адам заңды түрде әрекет етсе, оларға ешқандай міндеттемелер жүктелмейді.

Осы шектеу екі істің: Малонтың Комишонер оф Метрополитан Полис-қа, Франкомның Миррор Групп Ньюспейперс-қа қарсы істеріндегі телефон жазбасының нәтижелерін түсіндірді. Бірінші істе полиция телефондағы сөйлесулерді тыңдап, нәтижесінде өтініш берушіні ұрланған тауарды жүктегені үшін



Кітап: Интеллектуалдық меншік құқығы, 3-бөлім

Дәріс: Құпиялылық міндеттемесі

Дәріс авторы: Айгерім Құсайынқызы

айыптады. Өтініш беруші полиция қызметкерін құпиялықты бұзғаны үшін сотқа берді. Сот полицияның құпиялық міндеттерін атқаруға міндетті емес екенін бекітті. Франком ісімен салыстырғанда, заңсыз шабандоздардың әңгімесін тыңдаған және Шабандоздар Клубының ереже бұзушылығын тергеген полиция емес, жеке іздеуші болатын. Лайықты шабандоз ақпараттың ашылуына бөгет жасау үшін уақытша тыйым салу қаулысын шығаруға ұмтылған. (Апелляционный суд провел различие с делом Малон и установил, что в данных обстоятельствах имелся серьезный вопрос для разрешения.) Апелляциялық сот Малон ісімен айырмашылық жөнінде келіссөз жүргізіп, осы жағдайды шешуге маңызды сұрақ болғанын бекітті. Төрағалық етуші судья Фокс, Малон ісін заңсыз деп танып, жеке тінту болған жағдайда, уәкілетті тыңдауға қарсы болғанын айтты. Екі істегі түрлі қорытындылар Екі істегі әр түрлі қорытындылар ақпаратты заңды түрде алатын және міндеттемеге түспейтін тұлға мен ақпаратты заңсыз алған және сол арқылы құпиялылық туралы міндеттеме субъектісі болып табылатын тұлға арасындағы айырмашылықтарға тәуелді болып көрінеді. Алайда, екінші түрдегі істер басқа негіздегі жауапкершілікті негіздейді: бөтен адам ақпараттың құпия болғанын біле ме? Гардиан Лорд Гоффке Атторни-Дженерал ісінде былай деді: Құпиялылықты сақтау туралы міндеттеме адамға (сенім білдірілген адамға) хабарлама алған кезде белгілі болған немесе ол ақпараттың құпия болып табылатындығына келісілген деп танылған жалпыға ортақ қағидадан басталады (қандай да болмасын түрде түпкілікті болып табылмайды) бұл адамға ақпараттың басқа адамдарға ашылуына жол бермеу үшін барлық жағдайларда ол ақылға қонымды болар еді ... Мен міндеттемеден туындайтын мән-жайларды кең мағынада айтып бердім... сүйікті құқық оқытушыларына белгілі бір жағдайларды қосу үшін - желдеткіштің әсерінен құпия құжат терезеден жанданған көшеге ұшып, немесе жеке күнделік сияқты құпия құжат, адам көзіне түсіп, содан кейін өтіп бара жатқан адам оны көтеріп алуы да мүмкін (мен оны оқуға еріндім).

Лорд Гофтың пікірі бойынша, маңызды фактор бөтен адамның заңды әрекеті емес, ақпараттың жекеменшік және құпия екенінен хабардар болу. Негізінде бұл жердегі мәселе «табылған ақпараттың құпия болуын түсінуге қандай негіз бола алады? Шелли Филмстың Рекс Фичерс-қа қарсы ісінде судья Манн, істе шешуге тура келетін үлкен сұрақ болғанын, Франкенштейн фильмінің түсірілімінде жасалған суреттерді жариялау арқылы құпиялық бұзылғанын бекітті. Фотосуреттерді түсірілім кезінде бөтен адам рұқсатсыз жасаған деді. Судья студияға кіреберістегі «барлық суреттер тәркіленеді – ешқандай фотосурет жасауға рұқсат берілмейді» және «кіруге болмайды – тек сенім берілген адамдар кіре алады» деген белгілерді фотограф көрді деп мәлімдеді. Бұл белгілер фотографқа өтініш берушінің ақпаратты құпиялы деп есептегені жөнінде мағлұмат берері анық еді. Сыни көзқарастық тұрғыдан ең маңыздысы судья заңсыздықты емес, фотографтың хабардар болғанын қарастырды. Дугластың Хэллоу!-ға қарсы ісінде Лордтар Палатасының шешімі бойынша бөтен адамдарға құпиялық міндеттемелер жүктелетінін көрсетті. Бұл істе, Хэллоу! Катерина Зета-Джонстың және Майкл Дугластың үйлену тойына түскен суреттерін сол тойға шақырылмаған Папарация фотографы Торп мырзадан алды. Дегенмен, әр түрлі хабарламалардан Торп пен Хэллоу! тойдың құпиялы болғанын білуі керек еді (өйткені суреттер тек қана жұлдыздар туралы журнал ОК!-да жарияланған болуы тиіс болатын). Алғашқы сатыдағы судья Линдсидің сараптамасын растай келе, Лорд Хоффманның (Лорд Браун мен Баронесса Хэйл келіскен) Торп пен Хэллоу-дың құпиялық міндеттемелеріне жүгіну керек екеніне күмәні болмады. Дуглас пен Зета-Джонс тойда ешқандай рұқсат берілмеген суреттер болмауы тиіс екенін түсіндіріп, шақырылмаған қонақтар мен тосын фотосуреттерге кедергі болу үшін басқа іс-әрекеттерді де қарастырды. Лордтар Палатасы қабылдаған және де судья Линдси қарастырған негізгі себептердің бірі – Торптың тойға заңсыз қатысқаны емес, оның той құпиялы болғанын біле тұра фотоға түсіргені еді. Хэллоуға! келетін болсақ, судья Линдси олардың істері адал емес және олардың тойға тек ОК! журналы шақырылғанын біле тұра осындай қадамға баруы адалдықтың жетіспеушілігі болып табылады деді.